003449

Laisvoji Lietuva

LITUANIA LIBRE
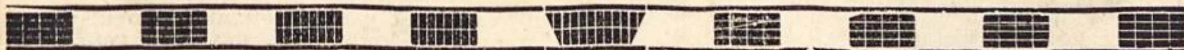






LIETUVOS SEPRIKLAUSOMYBES
SVENTES VAIZDAI KAUNE

Is Filmos Lietuva.
J. Gilvydzio Klisé.



Imp. Universal - Maldonado 811 - Tel. 8 61 13

SKAITYKIT
LAISVOJI LIETUVA

Metams: Urugvajuje $ 2.50
Argentinoje $ 5.00
Siaures Amerikoj $ 2.— doleri

Calle Rio de Janeiro 4001
Cerro. — Montevideo

Cesna Radio

ADOLFAS CESNA

Radijo Technikas
Gamina radio aparatus ir taiso senus, rupestingai ir prieinamomis kainomis. parduoda ir issimokéjimui.



Calle SAN FRUCTUOSO 1827
Montevideo

LIBRERIA

ESAS

Geriausiu pasauliniu rasytoju knygos.— Ivairus popieriai: kartolinas, celofán ir kt. rasomieji dalykai ir mokyklu reikmenys. — Atvirutes, albumai. Uzsakymus siunciam ir pastu. Priveza tranvijai: **7. 9, 12 ir 61**



ARENAL GRANDE 2533
Tel.: 27253 Montevideo

Vienintelis Urugvajuje Lietuviu Mosaiku Ir Baldosu Fabrikas

-Du Draugai-

JULIAUS JAZAUSKO IR DIONISIO MILANO

Rastiné: calle BERNA 2347. Cerro
Fabrikas: calle BULGARIA 4146. Cerro

Daromas visu rúsiu, meniskos ir paprastos mosaikos bei baldo ai. Darbas garantuotas. Ekonomiskos kainos. Lietuviams Didelés Nuolaidos

PERSITIKRINKIT

KRAUTUVE-BARAS

VIKTORO KUCIAUSKO

Calle PRUSIA 1851, kampas Bogotá
Telefonas: 221326
Villa del Cerro

Didelis pasirinkimas visu rusiu maisto produktu. — Vietos ir uzsienio gerimai. Kainos ekonomiskos. — Lietuviskas patarnavimas! Lietuviams nuolaidos.

Bruno Evovlucko ir Alizo Vetos

PIENINE — BAR ALMASENAS



Calle BOGOTA 4151 Esq. BERNA
Telefonas: 221194

Ivairus pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei uzsienio gerimai.

Prano Totilo

Bar — Almacen
Calle PORTUGAL 3302. — Cerro

Visu rusiu maisto produktai
Cerros lietuviai daugiausiai cia renkasi.

CINE SELECTO

Vienintelis lietuvio P. Zukelio kinas Urugvajuje

c. GRECIA 1105-07 Cerro

Tel.: 221125



FILMOS:

Visuomet paskutinés laidos, meniskiausios ir aukstos kokybés. Daugumos lietuviu ir kitatauciu gausiai lankomas kino teatras.

Laisvoji Lietuva

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Zurnalas

M. (Año IV.) | Montevideo, Kovas - Marzo 1948. | Nr. 3 (38



REVISTA
"LITUANIA LIBRE"

EDITADO POR LA
ASOCIACION CULTURAL
URUGUAY - LITUANIA

Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica en el año 1941

Organo oficial y propiedad Intelectual de la misma,

impreso en la
IMPRENTA FORTALEZA
Redacción, Administración e Imprenta
Río de Janeiro 4001
CERRO

Redactor Responsable:
JULIAN JAZAUSKAS
Berna 2347 CERRO
Administrador.
Antonio Stendelis

Leidzia
Urugvajaus Lietuviv
Kultūros Draugija.

Redaguoja Redakciné
Komisija

Metiné Prenumerata:

Urugvajuje $ 2.50
Argentinoj $ 5 argen.
J.A.V. ir Europon $ 2
amerikoniški doleriai.

LITUANIA LIBRE
Río de Janeiro 4001
Cerro, Montevideo,
Rep. O. del Uruguay.

El XXX Aniversario

Hoy tenemos un nuevo día de amargura, al recordar el 30 aniversario de la declaración de la independencia de Lituania, ya que la encontramos malgastada, desamparada, llena de miseria y de dolor bajo la tiranía y la traición comunista, y la bestia feroz de Stalin.

Como mal ayer decían, en la hora comunista, de los mal llamados lituanos, nosotros tomábamos a la gente incauta, a la gente atrasada, a la baja urbe, colocandoles nuestras sagradas ideas que no son más que para ellos un engaño.

Quisiera saber yo, si somos nosotros los que rectamente decimos la verdad de nuestros corazones, los que luchamos por el bien de nuestros hermanos, por el terruño de nuestra madre patria, somos los que nos valemos del engaño, o son esos que nos injurian, porque el dinero les ampara un modo de vivir y les hace olvidar, y, no solo eso, sino que les hace desamparar a la madre que les dió en vida en su amado seno. Quién solo sino ellos?! olvidan los campos colmados de cánticos juveniles y sonrisas y plegarias de amor a la naturaleza?

Quién sino ellos?! olvidan y aquella casa, aquel lugar donde pasaban sus días felices?

Quién sino ellos?! olvidan y amparan el comunismo, matando para siempre las voces que se elevan al cielo, pidiendo piedad y misericordia, los que en Siberia padecen de dolor en el martirio y en el castigo, las madres desamparadas y abrigando algún hijo que tal vez le sea arrebatado.

Quién sino ellos?! han olvidado por completo a los hermanos que lucharon para que la victoria rusa no poseyese la tierra de sus entrañas?

Quién sino ellos? el comunista con la traición, y la gente ignorante, la vergüenza de nuestro país y hasta del Uruguay que nos ampara, merecen olvidarse para siempre, antes que la sangre bata en nuestro rencor.

Porque han dicho que el Uruguay sufre por nosotros, por una raza maldita que quiere llevarle al engaño; pero pensad un poco y decidme: En que se basa el comunismo? En la cortina del engaño, y no solo eso, en romper los lazos sagrados que nos une y nos hace luchar por nuestra independencia.

Finalizando, ruego a todos vosotros que luchéis con amor y no os guiéis más que hacia la libertad, que no escuchéis a esos que abrigan un llamado Centro Lituano, y no son capaces de cambiarse el nombre por centro comunista, ya que es de lo ùnico que podrían servirse para cumplir una verdad.

Pido a la Asociación Cultural Uruguay — Lituania, al diario «Lituania Libre», a todos en general y en especial a la juventud, una marcha adelante, una legión de hombres a la lucha, y también un combate abierto al comunizmo, para lograr así, el desalojo de la esclavitud, la alegría de nuestros hermanos, y una Lituania Libre e independiente, para todos los verdaderos lituanos.

Viva Lituania siempre Libre! y en nombre de ella florezca la unidad!

Hortensia.





VASARIO 16-os ATGARSIAI

ČILĖS LIETUVIAI

Nedidelis bet patriotiniai tvirtas Čilės lietuvių būrelis gražiai paminėjo Vasario 16-ją. Ta proga jie prisiuntė Lietuvos Ministrui Pietų Amerikai Dr. K. Graužiniui sveikinimo raštą, pareikšdami jam padėką už nepailstamą kovą Tėvynės Laisvės atgavime.

Čilės Vyriausias Oro Jėgų Viršininkas, pa rodydamas palankumą lietuviams, leido Santiago besidarbuojantiems lietuviams kunigams An tanui Kardauskui ir Titui Narbutui paskraidyti lėktuvais po Čilės Pietų ežerų sritį, kuri daugelio vadinama Čilės Šveicarija.

Į Čilę rengiasi atvykti buvęs Dotnuvos Žemės Ūkio Akademijos prof. J. Grigas, taigi mūsų kolonija dar padidės vienu nariu.

T.

VENEZUELOS LIETUVIAI

Gruodžio mėn. 1948 mt. į Venezuelos «El Trompillo» stovyklą atvykome apie 150 lie tuvių tremtinių iš amerikiečių zonos Vokietijoje. Dabar, dauguma mūsų dar tebesame stovyk loje, apsipažįstam ir rūpinamės būsimais darbais, o nekurie jau įsikabino miestuose.

Pagal mums galimas stovyklos sąlygas ir mes minėjome Vasario 16, kuri pirmą kartą šioje šalyje buvo minima ir labai suidomino vietinius.

Atvykusieji rimtai susirūpino Vokietijoje likusių lietuvių likimu ir šiuo reikalu jau kreipiasi į visus P. Amerikos lietuvius.

Sts.

KOLUMBIJOS LIETUVIAI

Kolumbijos Lietuvių Komitetas surengė Vasario 16 minėjimą, kuris visaip labai pasisekė ir plačiai paskleidė Lietuvos laisvės reikalą. Tas pats mūsų Komitetas jau išrūpino iš Kolumbijos Emigracijos Departamento apie 100 leidimų lietuviams tremtiniams atvykti į Kolum biją. Jis šios srities darbą sekmingai varo toliau ir tikisi gerų vaisių.

Hs.

INDOKINIJOS LIETUVIAI

Tamsiose Saigono džiunglėse šiemet pirmą sykį buvo paminėta Vasario 16-ji ir Lietuvos trispalvė suplevėsavo virš 7 lietuvių legionierių galvų. Savo šventei ne tik mums davė leidimą Legiono vadas, bet ir visai dienai paliuosavo nuo užsiėmimo. Neleido tik minėti ka reivinėse, tai mes minėjom artimiausio kino ne dideliame kiemelyje. Prie savo vėliavos sugiedojome Himną, Marijos giesmę ir linkėjom kits kitam, kad sekančiais metais Lietuva atgautų laisvę. Mūsų legiono draugai kitataučiai širdingai sveikino mus.

(Iš lietuvio legionieriaus S. laiško.)



Tėvynės Laisvės Sargyboje.

Lietuvos žaliukas nelygioje kovoje su baisiuoju tautos priešu, kuriam ir vėl lemta kovoti už Vasario 16-os atgaivinimą.

ANGLIJOS LIETUVIAI

(Vasario 16 - ji Anglijoje.)

Visoj Anglijoj, šiais metais Vasario 16 - ji d., mūsų Tėvynės laisvės paskelbimo 30 mstų sukaktis buvo labai iškilmingai paminėta.

Mums tremtiniams, ši šventė Anglijoj buvo pirmutinė. Visos stovyklos kuriose randasi bent keliolika lietuvių šiai šventei buvome pasiruošę jau iš anksto Kadangi metuose tik ši viena šventė mums lietuviams yra tokia brangi, tai del jos mes nesigailėjom nieko: nei poilsio, nei išlaidų ir minėjimas praėjo taip, kaip buvome numatę

Patogumo atžvilgiu, Lietuvos laisvės šventė visoj Anglijoj buvo rengiama vasario 15 ir vasario 22 dienomis, sekmadieniais.

Visur minėjimas buvo pradėtas iškilmingomis pamaldomis ir tai dienai pritaikintais pamokslais. Po pamaldų visur įvyko dideli pilietiniai minėjimai su paskaitomis, koncertais ir p. Po programų buvo priimtos rezoliucijos, kurios yra pasiųstos Didžiosios Britanijos premjerui. Šv. Tėvui ir Tautų Sąjungos generaliniam sekretoriui. Po rezoliucijomis tilpo masiniai lietuvių parašai.

Tenka pastebėti, kiek man teko matyti šventės minėjimo salės, jos visos buvo perpildytos publikos. Pažymėtina, jog anglai ypatingai gausiai dalyvavo ir domėjosi mūsų laisvės švente.

Minėjimų meninės dalys buvo labai gerai paruoštos ir anglams padarė gilų įspūdį. Meninę dalį sudarė chorų ir solo dainos, tautiniai šokiai, vaidinimai, muzika ir deklamacijos.

Negalima nepripažinti, kad vietiniai lietuviai, kurie nuo senai čia gyvena buvo ypatingai sujaudinti. Jie pamatė kaip mes mylim savo tėvynę ir sielojamės jos likimu ir kad į jų tarpą atvežėm laisvos tėvynės grynąją sielą.

Anglai, kurie mūsų kalbos nesupranta ir viską sekė vien iš intonacijos, žestų bei mimikos, bet buvo taip sužavėti, kad visi tik ir kartojo: «very nice, very nice»!

Po minėjimo veik visi Anglijos laikraščiai įdėjo plačius straipsnius, gražiai suminėdami mūsų šventę ir reikšdami draugiškų simpatijų bolševikais pavergtai mūsų tautai.

Vasario 16 - os minėjimo proga, buvo gauta daug sveikinimų iš aukštų Anglijos vyriausybės pareigūnų, kurie sveikindami ragino būti vieningais, dirbti ir nenustoti vilties, nes tik taip dirbant bus atstatyta Nepriklausoma Lietuva.

Visi veik, savo sveikinimo raštuose pažymi, kad Lietuva verta laisvės, nes tą visam pasauliui įrodė savo nepriklausomybės periode, o jos teisę į laisvę padvigubino smurtu primesta Hitlerio - Stalino grobuoniškos kombinacijos okupacija.

Tremties Aidas.



Señora Maria Eva D. de Peron

Argentinos Respublikos Prezidento gen. Peron žmona ir didelė lietuvių prietelė. Ji priėmė Argentinos lietuvių patriotinių organizacijų delegaciją, ilgokai su ja tarėsi ir pagyvino bei pagreitino skaitlingesnį lietuvių tremtinių įvažiavimą į Argentiną.

DANIJOS LIETUVIAI

Vasario 16 - os iškilmingam minėjimui iš anksto ir sutartinai ruošėsi visos trys didžiausios Danijos lietuvių stovyklos: Thisted, Vedbaek ir Kopenhaga. Jie visur gerai pasisekė ir sutraukė daug žymios danų visuomenės. Minėjimai buvo pradėti pamaldomis bažnyčiose, kurias atlaikė danai katalikai kunigai ir pasakė šventei pritaikintus pamokslus, o paskui salėse, kur buvo paskaitos, rezoliucijų priėmimas ir dainų bei tautiškų šokių programos. Tautos Šventę Danijos lietuviai laiko pilnai pasisekusia. Nežiūrint bolševikų konsulo spaudimų, lietuvių laisvės šventės ir aspiracijos į laisvę aprašymai tilpo Kopenhagos dienraščiuose.

V.

PRANCŪZIJOS LIETUVIAI

Jo Ekscelencijai Ponui Dr. K. Graužiniui, Lietuvos Pasiuntiniui Ir Įgaliotam Ministrui.

Pone Ministre.

Ilgus metus Tamsta garbingai ėjai pareigas mūsų krašto užsienio politikos vairuotojų eilėse. Savo posto neapleidi ir mūsų valstybės laivui audrų sukuriuose pasinėrus, drąsiu žodžiu pasauliui apie mums padarytą ir tebedaromą skriaudą prabildamas ir lietuvių tautos bylai laimėti visą veiksnių talką rengdamas.

Nepriklausomos Lietuvos paskelbimo XXX-tąjai sukakčiai minėti susitelkę lietuvių tautinės bendruomenės būriai ryžtasi dar glaudžiau rikiuotis kovotojų eilėse ir tėvų žemei duotą įžadą iki galo išteseti, juo labiau, kad jos išlaisvinimo viltys pradeda giedrėti.

Paryžiaus iškilmių dalyvių pavestas, minėjimo rengimo komitetas turi kilnią pareigą pasveikinti Tamstą, Pone Ministre, padėkoti Tamstai už praeityje nuveiktus darbus, palinkėti ištvermės ir sekmingumo tolimesniame kovos darbe, patikinti Tamstą mūsų solidarumu bendroje mūsų visų kovoje ir prašyti Tamstą tą mūsų solidarumo nuotaiką perduoti visiems Tamstos vadovaujantiems lietuvių samburiams.

— J. Lanskoranskis,

Gen. Štabo Pulkininkas
Minėjimo Rengimo Komiteto Pirmininkas.

Paryžius, 1948 m. vasario mėn. 16 d.

PRANCŪZIJOS LIETUVIAMS

Į šį jų raštą, Lietuvos Ministras Pietų Amerikai Dr. K. Graužinis sekančiai atsakė:

Didžiai Gerbiamas Pone Pirmininke,

Labai malonu buvo gauti Tamstos gražų pasveikinimą, Lietuvos Nepriklausomybės XXX metų sukakties proga atsiųstą Pietų Amerikos lietuviams ir man, kaipo Lietuvos Pasiuntiniui.

Nuoširdžiai dėkodamas Tamstai ir Paryžiaus lietuviams už pasveikinima ir solidarumo patikrinimą, Pietų Amerikos lietuvių ir savo vardu siunčiu Tamstoms sveikinimus ir linkėjimus kuo greičiausiai susilaukti visų mūsų trokštamos laisvės savo Tėvynei.

Solidariai tęsdami šventą kovą už Lietuvos išlaisvinimą, laimėjimo tikrai sulauksime, nes visas kultūringas pasaulis su pasibaisėjimu įsitikina mūsų pavergėjų niekšybėje ir padės išsilaisvinti visoms pavergtoms tautoms.

Su šitokiomis viltimis reiškiu Tamstai Pone Pirmininke, tikros pagarbos.

Dr. K. Graužinis
Lietuvos Ministras.

Montevideo, 1948 m. kovo mėn. 6 d.

LIETUVIO BALSAS IŠ INDIJOS

Didžiai Gerb. Redaktoriau!

Gal nustebsi gavęs šį mano laiškutį iš to limosios Indijos, iš to slepeningai pavojingų džiunglių, mėlynojo Nilgirio su keistais Todais bei nykštukais Mulukurumbais, nuolatinių neramumų ir didžių mntytojų, kaip Tagore su Gandi tėvynės.

Nustebsi, kad ir tenai yra lietuvių ne smalsuolių keliauninkų. o pastoviai gyvenančių ir dirbančių. Apveizda taip skyrė, kad pilkąjį žvirblelį ir lietuvį visur sutiksi.

Esu misijonierius ir darbuojuosi tarp taip vadinamų, G a r o genties žmonių, kurie dar yra bemaž laukiniai.

Gavęs «Išeivių Draugą», radau jūsų laikraščio adresą tad ir norėjau jį užsisakyti.

Gavęs iš jūsų atsakymą parašysiu daugiau iš šio tolimo pasviečio.

Su tikra pagarba jūsų brolis tautietis

Kun. Jonas Svirnelis S. D. B.

AUSTRIJOS LIETUVIAI

Nors senai ruošiausi jums parašyti ir pareikšti padėką už tokį lietuvišką žurnalo vedimą, bet neprielankios tremties sąlygos tik dabar leido tai padaryti. Taigi Austrijos Bregenzo lietuviai esame jums labai dėkingi už «Laisvąją Lietuvą».

Mums ne tik žadina viltį, bet kelia energiją ir sudaro malonią nuotaiką matant, kad žurnalas «Laisvoji Lietuva» atvirai, drąsiai ir nesvyruojančiai kovoja už mūsų nužmoginto bolševiko pavergtos Tėvynės išlaisvinimą. Nepaprastai džiugu, kad taip toli už vandenynų randasi lietuviškai plakančios širdys, kurios rūpinasi ir nieko negaili, kad tik Tėvynė laisva būtų. Taip dirbdami viso pasaulio laisvieji lietuviai neabejojamai atgaivinsime Lietuvos nepriklausomybę.

Besigėrėdami jūsų, broliai Urugvajaus lietuviai kilniais ir garbingais darbais mes, čia esantieji lietuviai gerai suprantame Tamstų vargus ir pasišventimą bei visus neprielankumus žurnalą leidžiant, todėl linkim ištvermės ir geriausių pasisekimų pasirinktame šio gražaus ir garbingo darbo bare.

Bs. Bs.

* *

PRANCŪZIJOS LIETUVIAI

Visi Prancūzijos lietuviai entuziastiniai pritaria minčiai, kad būtų sukurta Pasaulio Lietuvių Sąjunga ir pradėtas leisti tokios sąjungos organas «Pasaulio Lietuvis».

Tokią sveikintiną mintį iškėlė lietuvių tremtinių spauda Vokietijoje ir dabar reikalinga, kad viso pasaulio lietuvių spauda apie tai išsitartų, smulkiau apsvarstytų ir eitų prie šio reikalo pilno įgyvendinimo.

Nėra ko aiškinti, kaip svarbu visiems pasaulio lietuviams turėti toki sąjunga ir laikraštis, kuris mus rištų į vieną lietuvių šeimyną ir žymiai sudarytų svaresnę kovą už Lietuvos ne priklausomybę.

Mes čia manome, kad tokiame «Pasaulio Lietuvyje» būtinai reikėtų įvesti anglų, prancūzų ir ispanų kalbomis skyrius, kurie būtų ypatingai naudingi tenai gimusiam lietuvių jaunimui, silpnai mokančiam lietuvių kalbą arba net ir visai jos nežinančiam.

Atrodo, kad toki sąjunga yra lengvai įgyvendinama, o jos oficiozas, viso pasaulio lietuvių remiamas ir visaip palaikomas išeitų grandiozinis, gyvas bei aktualus turiniu ir svertų pusės tautos vieningą balsą. Taigi pasisakykim visų kolonijų lietuviai šituo klausimu ir eikime prie jo išsprendimo.

L. S - ius.

LIETUVIAI DALYVAVO KONGRESE

Praėjusių metų pabaigoje, Kopenhagoje įvyko Donijos katalikiškojo jaunimo kongresas, kuriame dalyvavo ir labai gausus būrys lietuviško jaunimo. Kongrese dalyvavo Danijos ir Norvegijos katalikų vyskupai, gausus būrys dvasiškijos ir katalikiškos inteligentijos iš viso krašto. Kongresas buvo pradėtas iškilmingomis pamaldomis ir bendra Komunija. Po iškilmingų pamaldų sekė pietų pertrauka ir po jos lietuvių programa — tautiški šokiai ir dainos. Pasirodymas kaip jaunimo taip ir su augusių buvo sutiktas labai šiltai.

Kopenhagos priemiestyje Klampenborg, nesenai įvyko Skandinavijos skautų šventė. Į šią šventę buvo pakviesti ir Danijoj esą lietuviai pabėgėliai skautai. Skandinavijos skautų sporto šventėje lietuviai užėmė trečią vietą.

Danijos lietuvių Thisted stovykloj nesenai buvo pašventintas lietuviško stiliaus paminklinis kryžius, kuris danų visuomenėj sukėlė didelį susidomėjimą.

Kopenhagoje įsteigtas lietuvių tremtinių kultūrinės veiklos sambūris «Romuva» gražiai ir pasekmingai dirba, propaguodamas ir skleisdamas danų tarpe lietuvių tautinį meną, pasireiškiantį per tautinių šokių grupę ir chora. Jo veikla ypatingai gėrėjasi Danijos intelektualai ir visuomenė su spauda.

Vilnietis.

ARGENTINOS ŠIAURĖJE

(Provincija Salta)

Provincijos sostinė Salta turi apie 80.000 gyventojų ir randasi ypatingu gamtos grožiu apdovanotoje vietoje. Miesto lygumą, vadinamą «Valle de Lerma» iš visų pusių supa pasakingai gražūs kalnai. Miestan įvažiuojant geležinkeliu reikia pravažiuoti tunelis, kuris labai primena mūsų mylimą senelį Kauną.

Provincijos plotas lygus Lietuvos teritorijai, bet gyventojų nepaprastai skysta. Oras čia gana įvairus. Vasaromis būna labai karštų dienų, bet užtai žiemos lengvutės ir nešaltos. Vietomis yra gausu drėgmės, bet pačioje Saltoje klimatas sausas ir geras.

Provincijos čiabuviai yra augaloti, tvirto kūno sudėjimo ir ypatingai religingi žmonės. Pačioje Saltoje randasi 14 katalikų bažnyčių. Didžiausia visos provincijos šventė vadinama «Fiesta del Milagro», (stebūklo šventė).

Prieš 300 metų Saltoje įvyko baisus žemės drebėjimas. Griunant miestui, siaubo pagauti žmonės metėsi į katedrą, pagriebė kryžių ir giedodami šventą giesmę išėjo į gatvę. Tuo laiku nurimo drebėjusi žemė ir griuvę na mai. Saltiečiai iškilmingai prisiekė švęsti padėkos šventę ir šventai savo įžadą pildo. Prie miesto yra aukštas San Fernando kalnas. Į jo viršūnę šventės metu, su procesijomis susirenka milžiniškos saltiečių minios padėkos pamaldoms, kurioms visuomet vadovauja pats Saltos vyskupas.

Saltiečiaia yra dideli patriotai, religingi ir gerbėjai savo protėvių palikimo bei tradicijų ir visi konservatyvių pažiūrų. Saltos provincija labai turtinga žibalu ir kitais mineralais, tik tu rėdama mažai gyventojų dar vis nepajėgia šių turtų tinkamai išnaudoti.

Apie 20 kilometrų nuo Saltos randasi apskrities miestas Oran, prie kurio yra milžiniška cukraus apdirbimo įmonė «Ingenio San Martin del Tabakal». Savininkas šitos įmonės yra plačiai žinomas argentinietis Robustiano Patron Kosta. Jis yra žymus Argentinos politikas, buvęs provincijos gubernatorius, senatorius, respublikos senato pirmininkas ir valstybės viceprezidentas nuo konservatorių partijos. Jo įmonėje, ypač cukrinių švendrių kirtimo metu di ba per 15 000 darbininkų.

Vietinis darbininkas yra labai nerangus, tinginys ir netaupus. Jam viskas visai nesvarbu. Neturi lovos, guli žemėje, neturi baltinių, vaikščioja be jų.

Saltos provincijoj dar nenugalėta drugio liga, kuria apkrečia mažų uodukų (moscitos) įkandimas. Ir nuo šitos ligos daugiausiai čiabuviai kenčia, nes visai nepasisaugo žinodami, jog daktaras juos greit pagydys.

veisti)

Patron Kosta įmonėje dirba visokių tautų darbininkų, bet daugisusiai tai čiabuvių indijonų «čeguanco» genties, boliviečių ir kitų Argentinos provincijų, ypač Katamarkos žmonių.

Indijonai «čeguanco» yra ateiviai iš Bolivijos, pusiau civilizuoti žmonės. Viani jų jau krikštyti, kiti dar pagonys. Turi nuosavą primityvę kalbą, keistus laukinius papročius, bet jau kalba ir ispaniškai. Visi «čeguanco» žmonės turi biaurų įprotį, čiulpti «coca» lapus, kaip italijonai tabaką. Visi jie: vyrai, moterys ir vaikai be «coca» neapseina. «Coca» yra panašus į vyšnių lapelius. Ji auga Bolivijoj. Indijonai prisikimša burną tų sausų lapų ir vaikščioja išpūtę žandus. Pradžioje atrodė, kad jiems visiems dantys skanda Tik paskui man paaiškino kame dalykas. Ir su šitais «coca» lapais vargšai indijonai praleidžia visą savo uždarbį, nes kilas tų lapų kainuoja 9 pezai. Argentina, kad mažiau šių lapų įvežtų, net 7 pezus uždėjo mni to kilui, bet vistiek čiabuviai perka. Nesvarbu apsivikimas ar duona, bet be «coca» jam nėra gyvenimo.

Vietiniai «čeguanco» kaipo darbininkai būna prastoki, bet labai ištvermingi ir gerai dirba kai būna karšta. Nepaprastai nemyli šalto oro. Tik kiek atvėso ir žiūrėk, «čeguanco» jau eina susitraukęs, nepaslankus ir reikalingas raginti, o kai būna 40 laipsnių karščio, jis gyvas ir visur bėga tekinas.

Bendrai, indijonai reikia daboti ir raginti, nes kitaip jis nedirba. O kai dabar reikia taip pat apmokėti kaip ir civilizuotam darbininkui, tai darbdaviai jų visai nebenori imti darbui ir tik dėl stokos darbininkų, sezono darbui paimama per 2000 indijonų, kurie po sezono vėl grįžta į savo džiungles.

Plaukų jie niekad nesikerpa, kelnių niekados nedėvi. Jų apdaras, tai vieno šmoto marškonė. Vyrai tą marškonę dėvi nuo pusiaujo iki žemės, o moterys nuo pečių iki žemės.

Kaip jau minėjau, visokių Europos tautų žmonės čia dirba. Lietuvių esu tik aš su savo žmona ir jau 9 metai kaip dirbu už prižiūrėtoją šitoj įmonėj. Jaučiuosi labai gerai. Lietuvių garbei ir Lietuvos reikalui, kiek šiose sąlygose buvo galima padaryti esu atlikęs.

Pas mano šeimininką suvažiuoja daug aukštų Argentinos valstybės vyrų, taigi pirmu čiausia teko jis supažindinti su Lietuvos byla. Be smulkesnių pasikalbėjimų, kai jis dar buvo respublikos viceprezidentas, aš jam parūpinau literatūros, kur buvo p. Cibiro - Verax kūrinys «Lituania entre Fuego cruzado». Mano šeimininką tas labai paveikė. Jis padėkoje už literatūrą ir nuoširdžiai prižadėjo panaudoti visas progas Lietuvos tragedijos iškėlimui. Nuolat ir dabar jis tai prisimena. Bet tuo laiku ir umai pasikeitė vyriausybė, jam teko atsitolinti nuo valstybės politikos vairavimo, tačiau kur gali nuoširdžiai Lietuvą palaiko.

St. Ivanauskas.

ČILĖS PIETUOSE

(Pas banginių medžiotoją ir aukso ieškotoją)

Virš 1000 kilometrų į pietus nuo Santiago keletai dienų apsigyvenau pas vieną turtingą čilėną. Sakau turtingą, nes jis turi malūną, laivą, didelį ūkį, nemažą namą. Žmogus turįs pasitikėjimą vietinių tarpe, nes jau tris kartus buvęs miestelio burmistru. Jis labai domisi apie Lietuvą, jos gyventojus, dabartinius vargus. Mūsų pasikalbėjimai vyksta per pietus ir vakarienę. Aš pasakoju apie Lietuvą, o jis apie vietinį gyvenimą. Aš sužinau, kad atsiradau vietoje kur yra daug anglies, tačiau nėra kasyklų, trūksta uosto. Nustembu sužinojęs, kad toje vietoje randasi ir aukso, o Pacifike esama ir banginių. Banginiai ir auksas mane labiausiai domina, nes prisiminiau apie tai skaitytas įvairias knygas.

Pirmiausia klausaus apie banginių medžioklę, nes mano šeimininkas yra dalyvavęs ir rengęs apie 50 medžioklių.

Banginių medžioklei vykstama keliais laiveliais, kurių kiekviename bent po 7 žmonės: šeši prie irklų, o septintasis vadas. Pastebėjus banginį prisiartinama ir smogiama ietimi pritaisyta ant ilgo lyno Banginys gavęs šmūgį bėga tolyn, o lynas išvyniojamas. Kada banginys pavargsta, lynu traukiamasi artyn ir tada smogiama į minkštą vietą keliais durklais, kurluos ištraukiant išplėšiama didelė skylė, per kurią išteka kraujas. Tada banginys nebeišlaiko ir baigiasi. Medžiotojai skubiai artinasi ir skubinasi užsiūti gerklę, kad nepribėgtų vandens, nes banginys skęstų ir nieko nebūtų galima padaryti, nes gyvulys didelis, kartais turi virš 20 ir daugiau metrų ilgio. Užsiuvus gerklę, banginys traukiamas į krantą ir pirmiausia ker pama barzda, kuri esti trikampė, 2 - 3 metrų ir daugiau ilgio. Iš barzdos daromi šepečiai, o iš paties banginio gaunama 50 ir daugiau statinaičių riebalų.

Paskutiniu metu mažai kas banginius be medžioja, retai jų toje vietoje ir bepasitaiko, o ir pelnas menkesnis. Dar toliau į pietus medžioklė yra moderniškesnė Dabartiniu metu banginių medžioklėse vartojamos patrankos. Iš patrankos šaunama sviediniu pritaisytu ant lyno. Paskui lynu banginys pritraukiamas prie laivo.

— Ar nėra buvę kokių įvykių banginių medžioklėje? — klausiu šeimininką.

— O taip. Vieną kartą, banginys, gavęs ietės smūgį, pasinešė ne tolyn, o tiesiog į vieną laivelį. Laivelis tapo perlaužtas į dvi dalis. Kitų laivelių žmonės skubėsi į pagalbą, bet su laivelio likučiais likę irklininkai ėmė šaukti, kad juos paliktų ramybėje, o skubintusi tvarkyti banginį. Visi žmonės išsigelbėjo ir banginys buvo nudobtas.

Baigiant apie banginius būtų galima dar prisiminti apie banginio didį palyginimu. Prieš keletą dienų vienoje Čilės upėje paskendo keleiviais perkrautas laivas. Laivas turėjo 50 tonų ir vežė 300 žmonių. Daugiau negu pusė važiavusių prigėrė. O geras banginys sveria 120 ir daugiau tonų. Yra banginių, kurių liežuvis 2 tonu. Taigi... kiek žmonių galėtų pavežti banginys, o tačiau žmogus suranda būdą jį suvaldyti ir nugalėti.

Mane domina ir antra tema — tai aukso ieškojimas, juk mano šeimininkas ir aukso ieškotojas. O aukso suradęs netoliese Pacifiko pakrantės. Reikėję pakasti vos 2 metrų gilumo duobę ir buvęs užtiktas žemės sluogsnis su auksu Auksą nuo žemių atskirti žinoma buvę gana daug darbo. Tam tikrais prietaisais reikėję tą iškastą žemę plauti. Vėliau aukso grūdelius surinkti į vieną kruvą ir pagaliau ugnyje išmėginti. Tai užsitęsia gana daug laiko ir daug darbo.

— Ar daug aukso pririnkote? — klausiu.

— Apie du kilogramus. Va, šitas aukso žiedas — parodė numovęs nuo rankos puikų ir dailiai padarytą žiedą, baigdamas savo pasakojimą, — yra mano paties surasto ir išdirbto aukso.

— Ar ir dabar dar randamas auksas?

— O taip. Ir dabar dirba žmonės. Bet dabar labai mažas uždarbis. Dabar visiems priseina dairytis langvesnio bei pelningesnio uždarbio. Kiti, modernūs laikai, modernūs patys žmonės — baigia šeimininkas ir nusišypso tartum nuoširdus lietuvis, o vėliau paprašo išgerti stiklelį vyno.

T. Angelaitis.

* **



Lietuvaitės Diena Buenos Aires

Argentinos Liet. Kat. Moterų ir Mergaičių Draugija «B i r u t ė» iškilmingai mini 40 metų sukaktį nuo pirmojo Lietuvių Moterų Suvažiavimo, įvykusio 1907 metais Lietuvoje.

Minėjimas buvo pradėtas iškilmingomis pamaldomis Aušros Vartų bažnyčioje ir baigtas įdomiu minėjimu parapijos salėje, paskaitomis, dainų koncertu bei deklamacijomis.

Paveiksle matome Argentinos Liet. Kat. Moterų ir Mergaičių Draugijos «Birutė» nares tautiškuose rūbuose ir su savo vėliava, prieš pamaldas prie lietuvių bažnyčios.

Malonu pažymėti, jog Argentinos lietuvaičių draugija «Birutė» yra vienintelė Pietų Amerikoj, taip energingai ir gražiai dirbanti tautinį darbą savo tėvų religijos bei tradicijų ribose ir savo gimtosios žemės laisvei.

Nijolė.



Raišių Petras.

ANTANĖLIS

(Tęsinys iš 1 nr.)

Vaikui godžiai valgant, baltas senelis davė jam paskutinius patarimus, o paskui atsisto jo, apsižvalgė ir tarė:

— Tau laikas, vaikeli. Ateik čia, pasimelsime, kad tau gerai sektusi.

Po kerotai gauruota priekiemio liepa, atsiremdami suolo suklaupė maldai du žili, gyvenimo naštos palenkti seniai ir vaikas. Sidabrinės mėnesio šviesos apgaubtoj vakaro ramybėj rodėsi, kad su jais ir nuliūdus Lietuvos gamta kartojo jų savotišką maldą:

— Didis, amžinasis galybių Viešpatie, kantriai nešdami Tavo valios paskirtą mums rykštę, mes nepaliaujame tikėję Tavo gailestingumui ir iš gilumos širdies šaukiamės, kad maloningai pažvelgtum į Tavo mums duotą brangiąją žemę, kurią baisus priešas mūsų ašaromis ir krauju taip sodriai apšlakstė. Sutrumpink jos begalinius kentėjimus ir pasigailėk mūsų bei mūsų vaikų, žūstančių už Tavo tiesą ir savo žemės maitintojos laisvę.

Už minutės atsistojo senis Jutkaitis, karštai pabučiavo vaiko galvą ir tą patį padarius senutei, susirūpinusiai pasakė:

— Eik mano mielas. Tavo darbas teisingas ir visų mūsų Tėvas globos tave.

— Vėliau užeisiu, — tarė atsitolindamas Antanėlis.

— Dabokis ir nesirūpink. Aš per Aleną viską sužinosiu.

Antanėlis nieko nebeatsakė Jutkaičiui, o beveik tekinas nuėjo į kelią. Kvepianti vakaro drėgmė ir pilna mėnesiena ypatingai skatino energiją. Kaip visuomet, krūmuose suokė lakštingala, o kur tai tolimų pievų griovy liūdnai verkė kurkliuko balsas. Vaikas jų klausėsi, nors visokios mintys rausėsi jo rūpestingoj galvoj ir ėjo pirmyn. Gal pora valandų jo įtemptos kelionės pakirto jaunas kojas. Antanėlis stabtelėjo, pažvelgė į pienu pabalusį rytų kraštą ir peršokęs griovį nuėjo prie didelio karklų kero. Pavirto minkštoj žolėj ant šono ir ranka parėmęs galvą nei nepajuto kaip užmigo.

Smarkus šuns lojimas, šuvis ir kietas bei bukus smūgis pažadino iš miego.

— Maita, kelkis, — išgirdo vaikas sausą girgždantį balsą.

— Kaip vadiniesi?

Vaikui besidairant į keliolika ginkluotų vyrų, vienas iš būrio rūsčiai pakartojo:

— Kaip vadiniesi, tave klausia.

— Antanas Rasulis.

— Kur eini naktimis?

— Einu į Pagojus, pas dėdę Deksnį, — skubiai atsakė berniukas.

— Nemeluok, nes bus ir tau taip, — pridūrė kitas, rodydamas į netoli dirvoje nušautą šunį. Antanėlis užsirydamas ašaromis dusliai atsakė nepažįstamiems:

— Aš niekad nemeluoju. Jūs nušovėt mano šunelį?

— Ir tave nušausime, jei mėginsi bėgti ar meluoti. Sakyk, iš kur tu?

— Iš Daliečių.

— Tai kodėl naktimis vaikščioji?

— Išė jau iš ryto, bet čia užmigau. Vienas aš nebenoriu name būti. Bijau.

— Tai kodėl tu vienas O kur daugiau tavo namiškių? klausė tas pats.

— Mano tėvą Lietuvos partizanai nušovė, kad nėjo su jais, brolį vokiečiai išvežė, o mamytė senai mirė, atsakė pradėjęs verkti Antanėlis.

Nepažįstami vyrai ką tai rusiškai trumpai pasišnekėjo savo tarpe ir vienas jų Antanėlį lietuviškai vėl paklausė:

— O ką tu veiksi Pagojuose?

— Nežinau. Ką dėdė duos. Paganysiu, namus padabosiu ir būsiu su jais, verkšlendamas paaiškino vaikinukas.

Vyrai dar pasišnekėjo rusiškai ir seniau jį klausinėjęs vyras prabilo:

— Nereikia verkti, juk tu vyras. Nieko tau nedarysim, o labai apdovanosim, jei mums tikrai viską papasakosi. Taigi klausyk. Ryt tave nuvešime pas tavo dėdę, o dabar važiuosime pas mus. Mums pasakysi apie partizanus ir už tai daug dovanų gausi. Sutinki?

— Sutinku, gerai, — vikriai atsakė vaikas nusišypsojęs.

Lietuviškai nemokantis rusas vaikui paplojo petį ir visi nuėjo viekelio link, kur laukė poros arklių vežimas.

(Bus daugiau.)





Emilija Šumskaitė

(Lietuvaitė tremtinė, kuri iš Vokietijos nuvykusi Anglijon apie save pasakoja šiuo eilėraščiu. Ji yra artima giminietė mūsų skaitytojos p. Onos Šumskienės gyv. Urugvajuje.)

Esu lietuvaitė, mylinti Tėvynę,
Rūtelių darželį, šalelę gimtinę.
Dar dvidešimts metų man nesusiėjo —
Pasaulis sujudo, žemė sudrebėjo.

Rūteles išmynė, Lietuvą išdraskė,
O mus lietuvaites po visur išblaškė.
Vengdama maskolių, esu pėsčia ėjus,
Vargo ir nelaimių labai daug kentėjus.

Kojos mums pailso ir rankos nusviro,
Kasos susitaršė, gintarai pabiro.
Tik dar širdis plaka jaunutėj krutinėj,
Vis ilgimės, laukiam, kad sugrįžt Tėvynėn.

Kovokim sesutės — maskolius išvyti,
Grįžt laisvon Tėvynėn, darželius taisyti.
Vėl sustikti tėvą ir seną močiutę,
Mylimuosius brolius, brangiąją sesutę.

PAILGO, PABODO

Pailgo, pabodo svetur be tėvynės —
Prašalaičio likimas sunkus ir kartus —
Nors digūs erškėčiai skaudžiai apipynė
Mūsų amžino kelio plačiuosius vartus.
Bet mes ten sugrįšim, tautiečiai ir broliai,
Ir laisvę tėvynei parnešim namolei...

Išblaškė, išmėtė pikti atėjūnai
Iš gimtosios pastogės, tėvy nės žalios,
Kad vystų ir nyktų mūs sielos ir kūnai
Svetimosios padangės visuos pašaliuos,
Bet mes dar sugrįšim, tautiečiai ir broliai,
Ir laisvę tėvynei parnešim namolei...

Krūtinėje laisvės nepaveržia pančiai,
O nutolus tėvynės — artesnė jinai —
Troškimai ir viltys atsispiria kančiai,
Ir užgrūdintos širdys nepaluš amžinai.
Tikrai mes sugrįšim, tautiečiai ir broliai,
Ir laisvę tėvynei parnešim namolei...

Tave mes, tėvyne, širdy išnešiosim
Po skaudaus ištremimo svečiąsias šalis
Ir nuolat tau šauksim, ir nuolat kartosim.
Kad mes tavo kūno gyvoji dalis —
Tikrai mes sugrišim, tautiečiai ir broliai,
Ir laisvę tėvynei parnešim namolei...

J. Aistis.

Tas ne lietuvis, kurs dar bijo
Išsižadėt miegų nakties,
Kurs bėgs nuo trūso kalavijo,
Kursai didžiais darbais nešvies.

Maironis.

Skaityk ir geram lietuviui patark skaityti — Laisvąją Lietuvą. —



PANAMERIKOS KONFERENCIJA KOLUMBIJOS SOSTINĖJE BOGOTÁ

Kaip jau žinome, Kolumbijos sostinėje Bogotá nesenai susirinko Panamerikos IX Konferencija, kad šituo tragišku pasaulio momentu daugiau nuveikus taikos reikalu, išsiaiškinus savitarpio ekonominio bei kolektyvio savysaugos reikalo rūpesčiu. Ne be to, kad jau prieš plenumo posėdžius nebūtų buvę tartasi imtis bendrų priemonių prieš taikos, laisvės ir demokratijos priešą. Tą gerai žinojo Maskva ir ji panoro ne tik konferenciją sugriauti, bet ir pačius kolumbiečius paskandinti kraujo bei nelaimių jūroje.

Dėmėsio nukreipimui ir sukiršinimui dviejų stipriausių Kolumbijos partijų, slaptoji komunistų ranka nužudo liberalų vadą Dr. Gaitán ir pradeda sukilimą liberalų vardu. Pasipilia Bogotá gatvėse kraujas, prasideda gėresnių pastatų deginimas ir turto plėšimas.

Laiku susigriebia konservatorių bei liberalų partijos ir lojali vyriausybei kariuomenė aptvarko įtūžusias minias, bet komunistai savo padaro. Jie nutraukia konferenciją ir šaukia, jog net ir Pietų Amerikos respublikos yra priešingos Marshallo planui Europą atstatyti.

Tuo pačiu laiku ir Paragvajaus policija išaiškina komunistinį sukilimą, o Čilėje pagaunamas tūlas urugvajietis su diplomatiniu pasu, kuriam pavesta sudaryti Kolumbijos įvykius net keliose respulikose. Reiškia, kad Maskvos būta užsimota išprovokuoti plačias ir kruvinas riaušes visoj Pietų Amerikoj.

Visi šitie įvykiai ypatingai sukrėtė ne tik konferencijos dalyvius, kurių gyvybė buvo atsidurusi dedeliame pavojuje, bet ir masėms atidarė akis, ko ir kokiais žiauriais keliais siekia imperialistinis Maskvos komunizmas.

Dar pradžioje konferencijos, kai Marshall ieškojo visuotino pritarimo bendrai kovai su komunizmu, tai nekurios delegacijos turėjo skirtingas nuomones. Bet paskutinis kruvinas Kolumbijos įvykis tą skirtumą išlygino Marshallio naudai. Vyriausybei atstačius tvarką, Panamerikos konferencija tęsiama toliau ir ten pat bus baigta. Būsime tikri, kad tarp daugelio svarbių konferencijos darbų, bus priimtas kolektyvis nutarimas, baigti su komunizmu šitame kontinente ir visais galimais būdais prisidės prie komunistinio ekspansionizmo sulaikymo Europoje ir laisvės grąžinimo, visai eilei jo pavergtų ir žiauriai naikinamų kultūringų tautų.

J. J.

URUGVAJAUS LIETUVIAMS

Tuojau po Vasario 16 šventės Lietuvos Pasiuntinybė smulkiai pranešė Vyriausiajam Lietuvai Išlaisvinti Komitetui ir Vykdomajai Tarybai apie tai, kaip vieningai ir inkamai buvo paminėta Lietuvos valstybės atkūrimo XXX - ties metų sukaktis Urugvajaus sostinėje ir kokius atgarsius iššaukė čionykštėj spaudoj ir visuomenėj.

Susipažinusi su šiuo pranešimu, Vykdomoji Taryba nutarė pareikšti savo džiaugsmą dėl pasekmingos Urugvajaus lietuvių veiklos ir tuos savo jausmus «prašo patiekti Montevideo ir iš viso Urugyajuj gyvenančių mūsų išeivių organizacijoms bei jų vadovybėms, veikliai prisidėjusiems prie tokios įspūdingos dėl savo krašto tėvų žemės išlaisvinimo kovojančių lietuvių tautinės manifestacijos.

Su malonumu turiu garbės apie tai pranešti savo tautiečiams.

Dr. K. Graužinis
Lietuvos Pasiuntinys.

SVEIKINA

Didžiai Gerbiamam
Ponui Lietuvos Ministrui Dr. K. Graužiniui

Mes lietuviai gyvenantieji Venezueloje, šv. Velykų proga, sveikiname Tamstą Pone Ministeri, Tamstos bendradarbius ir visus padorius lietuvius, mylinčius brangią Tėvynę Lietuvą, gyvenančius Urugvajuje. Linkime visiems linksmai giedoti Aleliuja. Tegu Dievas padeda Jums laimingai dirbti mūsų brangios Tėvynės naudai. Tegu būna Jums linksmas lietuviškas pavasaris ir šv. Velykų varpai parneša Jums linksmą naujieną, kad Tėvynėje bus atgauta laisvė. Tada mes vėl susirinksime jos atstatyti.

Šį mūsų pasveikinimą maloniai prašome Poną Ministerį perduoti visiems lietuviams.

Reiškiame Pagarbą:
Venezuelos Lietuviai.

PIETU AMERIKOS LIETUVIU DOMEI

Lietuvių Radio Valanda

Argentinos ir kitų P. A. kolonijų lietuviai labai nudžiugo patyrę, kad šv. Cecilijos choro vadovybės pastangomis — Radio Mitre — (L. R. 6) užleido savo laiką nuo 8, 45 iki 9 val. sekmadienių rytais lietuviams. Kaip anksčiau iš Libertad stoties, taip dabar iš Radio Mitre ir tuo pačiu laiku bus vėl girdima lietuviška daina, kalbos ir žinios.



Kun. Stan. Grigaliūnas

Urugvajaus lietuvių kolonijos kapelionas, kurio dviejų metų darbuotę sostinės katedroje gražiai įvertino J. E. Montevideo Arkivyskupas ir pripažino jau galinčiu savystoviai dar buotis urugvajiškoj parapijoj. Gerb. kun. Stan. Grigaliūnas tapo paskirtas miesto centre didžiulės šv. Pranciškaus bei Kantrybės Viešpaties parapijos vice - klebonu.

Tai pirmas istorinis faktas, kad lietuvis dvasininkas skiriamas atsakomingoms pareigoms Urugvajuje.

Antrašas. Bažnyčia: Cerrito y Solís. Klebonija: Solís 1469, tel. 8 - 40 - 61.

PRANEŠIMAS

Lietuviškos Pamaldos

Pradedant šių metų gegužės mėnesiu, lietuviškos pamaldos Cerro parapijos bažnyčioje įvyks antrais mėnesio sekmadieniais 10.30 (dešimt su puse) valanda.

Kun. Stan. Grigaliūnas.

IŠVYKSTA

Balandžio 30 d. laivu «Argentina» išvyksta iš Argentinos į New York marijonas kun. St. Saplys ir Dr. H. Lukošvičius.

Geriausios jiems klotiea Dėdės Samo žemėje!

B.



Čia matosi Emilija Šumskaitė su savo dviem broliukais. Mažasis pasiliko su tėvais Vokietijoje, didesnis išvažiavo į Australija, o Emilija į Angliją ir dirba audimo fabrike.

Panelė Emilija yra šauni patriotė ir tautiškai susipratusi lietuvaitė bei didelė kovotoja už Lietuvos laisvę.



Jonas Povilas Debesys

Mažajam Urugvajaus lietuviukui gegužės mėn. 19 d. š. m. sukaks dar tik 3 metai amžiaus, o gegužės 9 d. įvyks jo krikštynos. Jonuko P. krikštotėvais bus Aldona Kaminskaitė ir Aurelio Navarro.



Joana Maliaukaitė

Jauna Urugvajaus lietuvaitė profesionalė, kuri š. m. kovo mėn. 11 d. sukako tik 15 metų amžiaus, bet jau spėjo baigti profesijos mokslą ir Cerroje atidarė modernų moterų grožio salioną. Jis yra: c. Bogotá 3290.



Jonas Vuljevas

Urugvajaus Liet. Dainos ir Meno Draugijos valdybos sekretorius ir darbštus bei patriotiniai susipratęs jaunuolis, kuris daug prisidėjo prie jo draugijos dovanos Kult. Draugijai.

URUGVAJAUS LIETUVIAI

LIETUVIU DAINOS KLAUSIMU

Kiekviena kultūringa tauta gerbia ir bran gina, kaip prigimtą savo kalbą taip ir dainą, nes šie du neįkainuojami tautos pasireiškimai yra ne vien jos kūltūros bet ir jos dvasinės di dybės atstovai.

Veltui nekurios mūsų organizacijos aikvoja savo jėgas atsiekimui tikslo, jeigu jų siekiamo tikslo priemonės ir jo siekėjai dažnai buna toli net nuovokoj nuo tikslo. O organi zacijų sąmoningi ir siekiamam tikslui pasiruošę asmenys ir yra ne kas kitas, kaip tinkami organai pilnam ir tinkamam įgvendinimui to, kuriuomi siekiam įgyvendinti mūsų organizacijų ir paties meno, kuris vienintelis dar pasiliko švarus ir teisingas.

Dabar, arba šiais keliais žodžiais prasitar sime mūsų dainos klausimu.

Lietuviai neatsilikdami nuo kitų kultūringų tantų, yra ypatingai turtingi savo liaudies žavėtinų melodijų ir darnios garmonijos daino mis. Neminint, kaip lietuviai yra pastatę dainos meną kituose kraštuose, mums gyvenantiems Urugvajuje ir žinantiems vakarykščios dienos mūsų dainavimą bei šios dienos jo liūd ną stovį arba net gražiosios mūsų dainos pro fanaciją, ar nevertėtų taip aktualiu, taip gyvybiniu mūsų kolonijos reikalu neatidedant susirūpinti. Tokį rimtą, taip mums reikalingą ir to kį svarbų reikalą turėtų realizuoti specialiai su sikūręs ir atatinkamas organas.

Apgailestaujant reikia konstatuoti, kad kiek mes esame turtingi savo gražiomis daino mis, tiek esame vargšai jų geru dainavimu. Ne stebėtina, kad mažoj grupelėj, dainavimo atžvilgiu esame taip menki. Tai rezultatas to, kad mes turėdami gerų balsų neturime gero dainų mokytojo. Antra. mus visame skaldo per dėtas apie save manymas bei Lietuvos pavergėjo melagingos propagandos nuodai. Bet kad primestais titulais pseudo «muzikai bei maestros» viešuose parengimuose profanuotų mūsų gražiąją dainą ir muziką, tai iš patriotiniai kultūrinės sferos atsakomingų asmenų pusės ateityje tolerancija neleistina.

Kol dar nevėlu, kad išvengus liūdnesnių pasekmių mūsų dainai Urugvajuje, kam tas rūpi ir kas tai supranta, reikia tuojau ir rimtai susirūpinti. Tolimesnis delsimas gali būti nepagydomai pavėluotas.

(Bus daugiau.)

Patrijotas.

URUGVAJAUS LIETUVIŠKAI KALBANTIEM RUSKELIAM

Atsakydamas į rusiškąją radio valandėlę, įvykusią š. m. kovo 21 d., kurios metu, aiškiai Agraciadoj pagamintą, «tavorščius» špikeris skaitė laišką, neva iš lietuvių tremtinių reikalų Vokietijoje. Tame laiške, buk tremtiniai nusiskundžia Urugvajuje gyvenantiems lietuviškiems Maskvos šnipams, kad Urugvajaus Lietuvių Moterų Tremtinių Vaikams Globoti Komiteto iš Urugvajaus pasiųstą pašalpą gavę ne jos reikalingi, o «sudoroję kunigai ir ponai».

Kad šito komiteto siųstą paramą gavo jos reikalingi, tai visi padorūs lietuviai žino, nes tai liūdija ir Lietuvos Raudonasis Kryžius ir šimtai padėkos laiškų tų tremtinių, kurie pa ramą yra gavę. To nenori žinoti tik červonco apakinti Maskvos budelių agentai. Jie tyli ir nenori žinoti, kad jų aktivysčių darytą ir rinktą «paramą išlaisvintojams» labai pigiai parda vinėjo Reconquistos kambalačnikai. Jie nenori žinoti, kad Amerikos lietuvių siųstus drabužius savo giminėms į Lietuvą, geresnius išvogė Maskvoje, o likučius pabaigė vogti maskoliškų utėlių suėsti paleckininkai Vilniuje. Jie ir nežinos, nes jie ne savo tautai dirba ir ne savo protu gyvena. Palikdamas šituos maskoliškų vyžų laižytojus baigti dvasiniai pūti, aš tik trumpai noriu juos paklausti:

Iš kur jūs suradot, kad mūsų tremtinių tarpe yra darbininkų? Juk sakėt ir sakot, kad visi mūsų tremtiniai, tai buržujai, karo krimina listai ir liaudies priešai! O jei jau radot «savų», tai įdomu, ko tokie bėgo iš Lietuvos, juk sakot, kad Stalino kirgizai ir bašibuzukai, ant savo durtuvų atnešė rojų Lietuvos darbininkams ir valstiečiams! Kur jūsų logika, lietuviška savygarba ir gėda, kai jus vienas žydelis lyg asi lus ant virvės vedžioja gatvėmis, klupdo prieš žiauriausią pasauly despotiją ir privenčia niekinti savo tikrą motiną. Neabejoju, kad laikas parodys ir jums tiesą. Gailėsitės, bet bus jau nepataisomai vėlu.

Aleks. Žilinskas.



MÚSU SKAITYTOJAMS

Karnavalų švenčių ir «semana de turismo» delei, šis — Laisvosios Lietuvos — numeris išeina kovo ir balandžio mėnesiams padidintas. Gegužės menesio numeris išeis apie gegužės 24 d ir toliau eis visuomet pažymetos da tos laiku Gerb. skaitytojus atsiprašom, kad visiems žinomos krašto tradicijos ir visuotinų ekskursijų savaité mus nenoromis privertė tai padaryti.

Redakcija.

VELYKAS PRALEIDUS

Velykų švenčių proga, Urugvajaus Lietuvių Mokykla surengė lietuviškai gražų pobuvį su Velykų Margučių konkursu, Kultūros Draugijos patalpose. Margučių konkurse dalyvavo tik Lietuvių Mokyklos mokiniai. Lietuviškai ir meniškai nupieštiems margučiams buvo paskirtos 25 vertingos premijos. Jas skyré jury komisija, kurią sudaré mokytojas P. Čiučelis, Mykas Svečiulis, Stasys Bartnikaitis ir Antanas Račkauskas. Gaudami premijas, kurias įteikė Tévų Komitetas, mokiniai kalbéjosi su jury komisijos nariais ir deklamavo eilérašćius.

Véliau, Tėvų Komiteto rūpesčiu mokiniams buvo paruoštas šaunus Velykų stalas. Prie puikiai paruoštų stalų, mokinius vaišino mokyklos motinos: ponia Sčesnulevičienė, ponia Švobiené ir visas Tévų Komitetas.

Be visų mokyklos tévų, jau tradicinéje mokinių margučių šventėje dalyvavo ypatingai daug rinktinés lietuvių visuomenés, daug gražaus jaunimo ir per 100 mažųjų lietuviukų. Visi kultūringai linksminosi iki vėlyvos nakties. Daugiau tokių parengimų.

Svetys.

OPERAVO VÉTIENE

Gerai žinamo mūsų tautiečio p. Petro Vétos žmona buvo sunkiai susirgusi ir ligoninėj operuota. Operacija gerai pavyko ir ponią Vétiené jau apleido ligoninę ir baigia sveikti savo namuose. Linkim ponei Vétienei greit, lai mingai ir pilnai pasveikti.

UŽUOJAUTA

U. L. Kultūros Draugijos Valdybos nariui ir Lietuvių Mokyklos Tėvų Komiteto pirmininkui p. Petrui Evovluckui bei jo broliui Broniui, dél jų mylimo tévelio mirties Lietuvoje, širdingą užuojautą reiškia:

U. L. K. Dr - jos Valdyba.



A. † A.

Ona Kregždyté - Alekniené

Po sunkios operacijos mirusi balandžio 5 d. š. m. ir palaidota Cerro katalikų kapuose balandžio 6 d. Dideliame liūdésy paliko Urugvajuje vyrą Andrių, sūnų Vytautą jau lankantį Jūrininkų Mokyklą, mažąjį sūnelį Petriuką, lankantį pradžios mokyklą, brolį Dominiką Argentinoje, du broliu Lietuvoje ir vieną brolį bei sesutę Kanadoje.

Velionė buvo kilusi iš Byčių kaimo, Kupiškio vals. Panevėžio apskr., Jono ir Onos Kregždžių dukté. Buvo viena iš rimtųjų lietuvių moterų, pavyzdinga motina ir visų lietuvių gerbiama asmenybé. Ir tik todél, palydėti ją į amžinojo poilsio vietą susirinko milžiniška lietuvių minia. Velionės grabą puošé 8 dideli gyvų gėlių vainikai, kurių tarpe gražiausias buvo nuo Lietuvių Mokyklos.

Tebūna jai lengva Urugvajaus žemé.

UŽUOJAUTA

Geram Urugvajaus Lietuvių Mokyklos darbuotojui gerb. Andriui Aleknai, dél jo žmonos ir jo našlaičiams sūneliams Vytui ir Petriukui, dėl jų mylimos mamytės mirties, labai skaudaus liūdésio valandoje, širdingą užuojautą reiškia:

Mokytojas ir Tévų Komitetas.

— MOTINOS DIENA —

Urugvajaus Jaunalietuvių Draugija «Vytis» sekmadienį, gegužės mėn. 9 d. 1948 mt. 4 val. po pietų, U. L. Kultūros Draugijos patalpose c. Rio de Janeiro 4001, rengia iškilmingą

MOTINOS DIENOS

minėjimą sekančia programa:

1 — Ponios L. Graužinienės, tai dienai pritaikyta ir įdomi paskaita.

2 — Mirta Činčibiraitė, labai įdomi ir gyva trijų veiksmų komedija, ku rią suvaidins vytiečių artistai mégéjai.

3 — Vytiečių Deklamacijos.

4 — Linksmūs šokiai, geras orkestras, turtingas bufetas ir t.t.

Visus lietuvius kviečiame skaitlingai atsilankyti į šį įdomų Motinos Dienos miuėjimą ir išklausyti programą.

MALONUS SVETYS

Mūsų tautietis p. Kazys Ambrozevičius, kuris net 6 metus buvo San Paulo valstybinio teatro dainininkas, o dabar užima atsakingą Brazilijos valdišką vietą, šiomis dienomis atos togavo Montevideo. Jis yra anksčiau Urugvajuje buvęs ir dainavęs kultūriečių Velykiniame parengime Cerroje.

Petrašiūnų Juozas.

PROGRESUOJA LIETUVIAI

Nesenai nusipirko puikius autus šie Urug vajaus lietuviaiai: Antanas Dambrauskas, Antanas Zupka, Pranas Totilas ir M. Lelešius, o p. Andrius Cesna pasistaté mūro namus.

Rep.

UZUOJAUTA

Urugvajaus Lietuvių Mokyklos kūrėjui ir dabartiniam Tévų Komiteto pirmininkui gerb. Petrui Evovluckui, dėl jo tévo mirties Lietuvoje gilią užuojautą reiškia:

Tévų Komitetas ir Mokytojas.

EXTRA NAUJIENA

Sekmadieni, gegužés mėn. 23 d. š. m. 4 val. po pietų Kultūros Draugijos patalpose c. Rio de Janeiro 4001, įvyks didelis popietis su labai įdomia programa. Jaunieji draugijos artistai suvaidins — G a i l a Ú s ų — ir bus gana daug kitų įdomybių. Po vaidinimo ir geram orkestrui grojant, linksmūs jaunimo šokiai tęsis iki gilios nakties. Prašom įsidéméti laiką ir atsilankyti kultūringai praleisti laiką savųjų ir draugų tarpe.

DÉKOJAM

Urugvajaus Lietuvių Mokyklos Velykų Margučių konkurso premijomis ir pinigais aukojusiems:

Gerb. Edv. Jusiui, gerb. kolonijos kapelionui kun. Stan. Grigaliūnui, gerb. Antanui Dambrauskui, p-lei P. Jermaiačiutei, gerb. Antanui Braziui, gerb. Alfonsui Bartašiūnui, gerb. Petrui Žukeliui, gerb. Pranui Stanevičiui, gerb. Stasiui Bartnikaičiui, gerb. P. Totilui bei Aleks. Miniauskui.

Pasidarbavusioms mokinių margučių šven téje motinoms: Ščesnulevičienei, Švobienei, Bagurskienei bei Liuzinienei, širdingą padéką reiškiame.

Tévų Komitetas.



Mykolas Svečiulis

Balandžio 25 d. š. m. įvykusio visuotinio Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugijos narių susirinkimo išrinktas šios draugijos pirmininku. Naujam draugijos pirmininkui, nors ir kilniose, bet sunkiose ir atsakingose visuomenés pareigose linkim energijos, ryžtaus patvarumo ir geriausių pasisekimų taip plačioje ir lietuviškoje darbo dirvoje.



Argentinos Lietuviai

PAŠVENTINTAS KULTŪROS ŽIDINYS

Balandžio 4 d. su didelėmis iškilmėmis buvo pašventinta lietuvių mokykla ir salė Avellanedoje, prie Aušros Vartų bažnyčios. Puošnūs dviejų aukštų namai apačioj talpina klases, o viršuje erdvi salė su bufetu, jaunimo ramove ir verandomis.

Statyba rūpinosi Tėvai Marijonai, viršininkui kun. K. Vengrui vadovaujant. Daugelis Argentinos lietuvių šį kultūros židinį rėmė aukomis ir paskolomis, tačiau, girdėti, yra dar ir skolos. Salė kolonijai bus labai patogi ir naudinga. Gaila tik, kad lietuvių pastatytoje mokykloje lietuvių vaikai skaičiumi yra net ketvirtoje vietoje.

Pašventinimo apeigas atliko didelis lietuvių draugas arkivyskupas J. Aragone, vėliau salėje pasakęs jautrų įkurtinių žodį. Ten pat kalbėjo kun. K. Vengras ir vienas Buenos Aires provincijos deputadų. Lietuviškai kalbėjo rašytojas K. Čibiras. Dalyvavo apie 20 žymių svetimtaučių svečių, jų tarpe JAV ir kitų šalių ambasadų atstovai. Šv. Cecilijos choras, kaip visados, šauniai padainavo. Publikos buvo per 1000 — tiek, kiek stačių tilpo.

Buvęs.

CITUOJA ČIBIRĄ - VERAXĄ

Buenos Aires, Montevideo ir kitų knygynų languose pasirodė didelis Suzanne Labin veikalas — Stalin el terible — (Baisusis Stalinas), išleido Huarpes, 415 pusl., kaina 10 argent. pezų.

Mums ši knyga įdomi ne tik tuo, kad ji labai nuodugniai ir dokumentuotai vaizduoja Stalino ir jo bendradarbių žiaurybes, bet kad joje keliais atvėjais paminėtos ir Lietuvos nelaimės. Cituodama Casimiro Verax knygą «Europa o Gengis Khan»? autorė savo veikalo 322 - 328 · 331 pusl. aprašo sufalsifikuotus sovietinius «rinkimus» Lietuvoje, siaubingą žmonių medžioklę ir jų kančias Sibire.

Įdomu pažymėti, jog «Stalin el terible» yra jau ketvirtoji knyga, cituojanti C. Veraxo studijas apie Lietuvą.

Kor.

SEPTYNIOLIKMETĖ DRAUGIJA

Berisso savišalpinė draugija «Mindaugas» balandžio 10 d. minėjo savo gyvavimo 17 - os metų sukaktį. Savo patalpų kieme prie jaukių užkandžių draugijos istoriją trumpais bruožais atpasakojo jos dabartinis pirmininkas P. Ražanskas. Buenosairiečių liet. katalikų vardu jautrų sveikinimo žodį tarė žurn. K. Cibiras. Be to, sveikino dar Dr. H. Lukoševičius, jaunimo draugija «Vytis», A. L. Susivienijimas ir kt. «Mindaugas» rengiasi didinti savo patalpas.

H.

SUŽEISTAS MINISTRAS

Argentinos Užs. Reik. viceministras Dr. Carlos R. Desmaras, žinomas savo palankumu Lietuvai ir Argentinos lietuviams, sunkiai sužeistas automobilio nelaimėje. Balandžio 4 d. būrys Buenos Aires ir Berisso lietuvių aplankė jį Fiorito ligoninėje, išreikšdami užuojautą ir linkėdami greičiau pasveikti.

Ls.

SVARBU MŪSU TREMTINIAMS

Argentinos lietuvių katalikų pastangomis, jau kuris laikas kaip yra suorganizuotas ir gyvai veikia — Tremtinių Atsikvietimui Emigracijos Komitetas. Jo adresas yra sekantis:

Padres Marianos
c. Mendoza 2280. Avellaneda.
Buenos Aires
Argentina.



Pranas Žakevičius

— Laisvosios Lietuvos — atstovas Rosario mieste, Argentinoje. Visus Rosario ir Kordobos lietuvius maloniai prašom į jį ir kreiptis visais žurnalo reikalais šiuo adresu:

Sr. Pranas Zakevičius
Av. 12 de Octubre 320. Saladillo
Rosario
de Santa Fé.
Rep. Argentina.

Alfonso Bartasiuno

Lejikla ir metalú dirbtuvé,

Calle ZAPICAN 2789

Tel.: 23 7 48 Montevideo

PEINADOS — PERMANENTES

SPLENDID

c. Bogotá 3290. — Villa del Cerro

(Frente al colegio de Santa Clara)

— de —

JUANITA MALIAUKA

Entre Norte América e Inglaterra

Bodegas y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

Vino Natural

REDENCION MELILLA

Tel.: 22 00 35



Visi lietuviai tik cia perka, nes duodama gera preké, ekonominé kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

ALBINO ZEBRAICIO

Bar — Billar

Calle INGLATERRA 1850. — Cerro

Ivairus vietos ir uzsienio gerimai. Ekonominés kainos, Rami ir lietuviu megiama vieta.

KAUNAS

PIENINE IR ALINE
ANDRIAUS ALEKNOS



Calle BOGOTA 4001 esq. Bélgica
CERRO

Visuomet sviezi pro:uktai, ekonomiskos kainos, skubus patarnavimas
Pasitikrink:t.

DIPLOMUOTAS LIETUVIS SIUVEJAS

MOTIEJUS BOLIAUSKAS

Calle Francisco Tajes 1195 P. 2 Ap. 7



Siuvama visu rusiu, rubai, geriausiu medziagu ir pagal paskutiniu madu reikalavimus. — Savas pas sava, nes rasite garantuota darba ir ekonomiska kaina

---

TINTORERIA DEL PARQUE

— de —

CLEMENTE VIDZIUS

Calle LIBERTAD 2378

Visu rusiu rubu valymas ir dazymas. Skrybeliu reformavimas. Darbas paimamas is namu ir pristatoma i namus. Lietuviams nuolaidos.

RESTAURANT Y PENSION

Gran Bretaña

JOUZAS RAMUNAS

Savininkas.



Geriausia vieta lietuviams turistams atvaziuojantiems is Argentnos. Sveikas valgis. Svarios lovos pavieniam ir er:vus kambariai seimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Teléfono: 8 39 05 Montevideo

PROVISION

VILNIUS

JONO ir ONOS

Scesnuleviciú.

Geri Produktai. Pig:os ka:nos. Vietos ir uzsienio garimai.

Calle VIZCAYA 4149

Villa del Cerro

Casa LIRA

1926 metais apdovanota aukso medaliu — Tarptautinėj Parodoj Lietuvoje. — Visu rusiu pianu taisymas, sustygavimas, nauju darymas ir pertvarkymas. Lietuviams nuolaidos. Savininkas

ANTANAS DAMBRAUSKAS



SAN JOSE 1015 Tel.: 8 36 33



GRECIA 3432 - CERRO - Tel.: 22 10 54

Savininkas:

STASYS BARTNIKAITIS

Pr. Riboco ir Airzersteino

MENISKU ODOS ISDIRBINIU

Fabrikas

Calle RIO BRANCO 1102



Visoki meniski odos isdirbiniai parduodami urmu ir pavieniai. — Lietuviams daromos specialés nuolaidos.

IMAN

ADOLFAS KAUSINIS

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties Teises. Atlieka: Visus elektros irengimus ir pataisymus Lietuviams Dideles Nuolaidos



Calle SAN JOSE 1088 — Tel.: 8 79 56

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecánica y Estampados Matrices de Todas Clases y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys



MOLINOS DE RAFFO 473
Teléfono: 22 53 05 Montevideo

PETRAS I. JASINSKAS

Lietuvis Statybininkas

Calle JAPON 2084 — Cerro

Montevideo



Lietuviams Nuolaidos.

PRANO STANEVICIAUS

KRAUTUVE - BARAS - PIENINE

Geros Prekés. Ekonomiskos kainos



Calle GRECIA 4200. — Villa del Cerro

TINTORERIA Y SOMBRERIA

ANDES

— de —

ANTONIO YANKUS



ANDES 1257 — Tel.: 8 18 03

Moteru ir vyru rubu valymas — Visu rusiu skrybeliu valmas ir reformos. - Kostiumu ir paltu isvertimas. - Lietuviams nuolaida.